

CONCEPT Verkiezingsprogramma CDA Brabant PS2015

## **Inhoudsopgave**

### **Woord vooraf en leeswijzer**

#### **'Ons Brabant'**

- *Wat is Brabant en wat voor Brabant willen wij?*
- *Hoe zien wij de rol van de provincie in Brabant?*
- *Brabant blijft!*

#### **'Onze Uitdagingen'**

##### *Hoofdstuk 1: 'Onze maatschappelijke structuur en identiteit'*

- *Kernthema's: Cultuur, identiteit, verenigingsleven en kunst.*

##### *Hoofdstuk 2: 'Onze economie en infrastructuur'*

- *Kernthema's: Economie, innovatie, BOM, financiering MKB, verkeer, infrastructuur en OV.*

##### *Hoofdstuk 3: 'Onze veiligheid en leefbaarheid'*

- *Kernthema's: Veiligheidsbeleid, dorpsproblematiek, stadsproblematiek, wonen en breedband.*

##### *Hoofdstuk 4: 'Onze gezondheid, zorg en sport'*

- *Kernthema's: gezondheid, sport, jeugdzorg, zorgcoöperaties en mantelzorg.*

##### *Hoofdstuk 5: 'Ons bestuur'*

- *Kernthema's: right to challenge, samenwerking, gemeentes, herindelingen en bestuurskracht.*

##### *Hoofdstuk 6: 'Onze Landbouw en Natuur'*

- *Kernthema's: landbouw, natuur, gezondheid en milieu, ruimtelijke ordening, energie en toerisme.*

#### **'Onze Financiën'**

- *'Onze uitgangspunten'*
- *'Onze dekkingsvoorstellen'*
- *'Ons vermogen; de Essentgelden'*

### **Slot & Dankwoord**

CONCEPT Verkiezingsprogramma CDA Brabant PS2015

## **Woord vooraf en leeswijzer**

### *Woord vooraf*

Voor u ligt het concept verkiezingsprogram van het CDA Brabant t.b.v. de verkiezing van Provinciale Staten op 18 maart 2015. Dit concept verkiezingsprogram wordt door het Bestuur van CDA Brabant ter vaststelling voorgelegd aan haar leden in de Algemene Ledenvergadering op 29 november 2014. Na vaststelling door de ALV zal het program definitief worden. Het concept program is breed tot stand gekomen door de vorming van drie werkgroepen die op de verschillende beleidsthema's hun achterban hebben opgezocht en input hebben geleverd. Wij wensen u veel leesplezier toe!

### *Leeswijzer*

Dit CDA verkiezingsprogram is een combinatie van doelen, visies, ideeën en concrete actiepunten. Naast deze gelaagdheid is een ander kenmerk dat niet alle beleidsterreinen in dit program de orde komen. In dat geval zijn de standpunten van de CDA statenfractie zoals deze de afgelopen periode zijn ingenomen, leidend. Bij de opzet van een programma zijn er daarnaast altijd enkele dwars door de beleidssectoren snijdende thema's. Duurzaamheid is zo'n thema. Voor het CDA is dit zo essentieel dat het wil dat op alle onderdelen van het Provinciaal beleid duurzaamheid in de betekenis van volhoudbaarheid en circulariteit een prominente rol speelt.

In de inleiding wordt geschetst hoe het CDA de provincie Brabant ziet en aan welke 4 'doelen' het CDA in Brabant de komende vier jaar wil werken. Daarnaast wordt hier duidelijk hoe het CDA de rol van de provincie in het bereiken van deze doelen ziet. Vervolgens bestaat het program uit een aantal hoofdstukken welke ingaan op de uitdagingen binnen de verschillende beleidsterreinen.

- In Hoofdstuk 1 'Onze maatschappelijke structuur en identiteit' wordt ingegaan op de identiteit, cultuur en kunst in Brabant.
- In Hoofdstuk 2 'Onze economie en infrastructuur' worden de uitdagingen op economisch en infrastructureel gebied beschreven.
- Hoofdstuk 3 'Onze veiligheid en leefbaarheid' gaat over de veiligheid in Brabant. Verder gaat het specifiek in op uitdagingen die zowel in onze steden als dorpen spelen t.a.v. leefbaarheid.
- Hoofdstuk 4 'Onze gezondheid & zorg' behandelt de uitdagingen die er zijn binnen de zorg. Ook sport is een essentieel onderdeel in dit hoofdstuk.
- In Hoofdstuk 5 'Ons bestuur' worden een aantal bestuurlijke vernieuwingen behandeld en komt onze visie t.a.v. regionale samenwerking en gemeenten aan de orde.
- Hoofdstuk 6 'Onze Landbouw en Natuur' gaat dieper in op onze visie t.a.v. de landbouwsector, natuur, ruimtelijke ordening en energie.

Tot slot komt in 'Onze Financiën' onze centrale visie t.a.v. het te voeren financiële beleid aan de orde alsmede de concrete (dekkings)voorstellen voor de investeringen die wij wensen te doen. Ook wordt hier onze visie op het vermogen (de Essentgelden) van de Provincie gegeven.

## ***Inleiding 'Ons Brabant'***

### ***Wat is Brabant en wat voor Brabant willen wij?***

#### *Brabant als familiebedrijf, verantwoordelijk voor nu en morgen*

Noord-Brabant is een groene, gemoedelijke en informele provincie waar innoveren, hard werken en naar elkaar omkijken gedeelde waarden zijn. Hierbij ligt de focus in Brabant niet alleen op het nu maar juist ook op de lange termijn. Het CDA vergelijkt Brabant hierdoor ook wel met een familiebedrijf. Een provincie waarin burgers, bedrijven, instellingen en overheden met elkaar werken aan een betere toekomst voor de generaties van nu en morgen. Het CDA is ervan overtuigd dat deze typische Brabantse mix iets is waar we zuinig op moeten zijn en aan moeten blijven werken. Een mooi (t)huis moet immers goed onderhouden worden! Het CDA wil de komende periode daarom werken aan 4 concrete doelen voor Brabant.

1. Een stevige maatschappelijke verbondenheid met eigen identiteit en cultuur.
2. Een innovatieve en duurzame economische structuur waarin iedereen meedoet.
3. Een veilige en leefbare omgeving waar rekening wordt gehouden met de ander.
4. Een gezond en sportief bestaan in een duurzaam landschap met voldoende natuur.

### ***Hoe zien wij de rol van de provincie in Brabant?***

#### *De Provincie, een open huishouding*

Voor het CDA ligt het voortouw om iets van onze samenleving te maken van nature bij burgers, bedrijven en instellingen. Maar de overheid/provincie kan niet gemist worden. Sommige taken, zoals de aanleg en het onderhoud van onze infrastructuur, kunnen nu eenmaal niet opgepakt worden door de samenleving. Daarnaast zijn er altijd zaken die te weinig aandacht krijgen of tussen wal (Den Haag) en schip (de gemeente) vallen. Het CDA ziet de provincie daarom als een open huishouding die moet kunnen inspringen op situaties waar zij dat nodig acht. De primaire focus ligt uiteraard op de wettelijke verantwoordelijkheden en de taken die aanvullend zijn of ontbreken bij andere overheden.

Waar het enigszins kan moet de provincie zaken overlaten aan de samenleving zelf. De provincie Noord-Brabant telt bijna 2,5 miljoen inwoners. Deze Brabanders beschikken ieder voor zich over specifieke kennis en kunde die van grote waarde is voor onze samenleving en economie. Het CDA pleit ervoor dat de provincie deze kwaliteiten ten volle benut. Soms kan het echter nodig zijn dat de samenleving wat hulp van de provincie nodig heeft. Het CDA ziet hierin zes verschillende niveaus van betrokkenheid voor de provincie. In oplopende zin van betrokkenheid zijn dit - loslaten, agenderen, faciliteren, stimuleren, regisseren, reguleren -. Het CDA wil dat bij ieder afzonderlijk voorstel de betrokkenheid van de provincie zo laag mogelijk is. Zo komen maatschappelijke krachten het best tot hun recht. Wanneer de provincie taken naar zich toe trekt moeten aard en karakter van de betrokkenheid altijd duidelijk zijn.

#### **Brabant blijft!**

#### *Een stem op het CDA is een stem op Brabant!*

Gezien het feit dat de Haagse-Napoleontische discussies over de toekomst van de provincies met enige regelmaat komen opdagen, wenst het CDA dit verkiezingsprogramma te beginnen met een heel helder signaal: 'het CDA is absoluut tegen onwenselijke en onnodige pogingen om Brabant op het altaar van de schaalvergrotingsdrift te offeren!' Het CDA wil dat Brabant, Brabant blijft. Uiteraard is het CDA voor intensieve samenwerking met andere overheden en provincies.

## **'Onze uitdagingen'**

### *Hoofdstuk 1: 'Onze maatschappelijke structuur en identiteit'*

#### **Ons Brabant**

Veel buitenstaanders associëren Brabant met gezelligheid en gemoedelijkheid. De provincie van het carnaval. Dat is waar maar er is veel meer. Brabant is altijd een sterke samenleving geweest met een grote verbondenheid tussen haar inwoners. Brabanders kijken naar elkaar om en lossen problemen met elkaar op! Problemen worden opgelost, niet doorgeschoven. Maar Brabant kenmerkt zich ook al eeuwen door haar open houding naar nieuwe invloeden, haar nieuwsgierigheid en haar innovativiteit. Brabant is daarom geen gesloten gemeenschap. 'Een Brabander kun je worden!' Aanpassingsvermogen aan nieuwe omstandigheden was en is daarom een kernkwaliteit van onze provincie. Overheden en instellingen konden en kunnen niet om deze krachtige samenleving heen.

Maar door grote, met name mondiale veranderingen, in economie en communicatie vervallen traditionele ankers en kaders. De samenleving in de letterlijke zin van het woord staat hierdoor onder druk. Hoewel communicatiemogelijkheden toenemen, nemen vereenzaming en ontworteling, hoe paradoxaal ook, toe. Daarnaast ziet het CDA bijvoorbeeld uitdagingen in de verruwing op straat en de verder oprukkende individualisering (sommige mensen leven alleen nog voor zichzelf en hun mobieltje). De overheid heeft als reactie steeds meer taken naar zich toe getrokken. Zo veel dat de overheid deze taken niet meer aankan en ze vaak ook niet meer kan betalen. Als reactie nemen burgers (gelukkig) samen verantwoordelijkheden terug voor veel van deze, voorheen door de overheid geregelde, taken. Zo regelen mensen samen hun voorzieningen (bijvoorbeeld zorgcoöperaties). Hiermee worden sociale structuren in onze wijken, dorpen en steden versterkt. Helaas sterven vele initiatieven in schoonheid door belemmerende regels en onwillige overheden. Ook het bedrijfsleven heeft hier ernstig last van. Het CDA maakt in de komende jaren een kernpunt van het maken van regels die een kader bieden voor initiatieven van burgers en bedrijven. Daarnaast wil het CDA overbodige regels schrappen.

#### **Ons Verenigsleven**

Het CDA gaat voor behoud en het versterken van het Brabants verenigsleven door overkoepelende bonden en de verdere infrastructuur te ondersteunen. Daarnaast moet de Provincie een faciliterende rol pakken door goede voorbeelden tussen verenigingen te delen. Ook moeten verenigingen meer toegang hebben tot publieke ruimtes om bijvoorbeeld te kunnen vergaderen. *Concreet: het provinciehuis is geen bestuurderslounge, het moet zich ontwikkelen tot een Huis van de Democratie. Politieke en daaraan maatschappelijk gelieerde activiteiten of organisaties moeten kunnen vergaderen in het Provinciehuis.*

#### **Ons Erfgoed**

Veel cultuur in Brabant zit ook verscholen in ons cultureel erfgoed en haar rijke historie. Prachtige panden zoals leegstaande kloosters, kastelen, kerken, kazernes en fabrieken die het karakter van Brabant laten zien, laten zich goed lenen voor een nieuwe bestemming. Voorbeelden hiervan zijn het CHV terrein in Veghel en mengvoederfabriek De Heus in 's-Hertogenbosch. Ook de komende periode zal de Provincie positief bijdragen aan de ontwikkeling van erfgoedcomplexen. Leidend hierbij zijn de projecten uit de Erfgoedfabriek. Dit doet de Provincie niet alleen, maar samen met Brabanders.

*Concreet: in samenwerking met kunstenaars, verenigingen en ondernemers worden ideeën-battles georganiseerd over de (tijdelijke) invulling van panden. De Provincie faciliteert dit.*

*Concreet: het beheer van het culturele erfgoed wordt dichterbij mensen gelegd door te stimuleren dat de betrokken vrijwilligers 'de sleutel' krijgen van het pand en daarmee ook de verantwoordelijkheid.*

#### **Onze Cultuur**

Cultuur in Brabant is overal. Door ons rijk verenigsleven met dansgroepen, gildes, harmonieën, fanfares.

Maar zeker ook de ontelbare culturele evenementen waar we trots op zijn, zoals het Bloemencorso in Zundert, Paaspop in Schijndel, de Tilburgse Kermis en natuurlijk het (Oeteldonkse) Carnaval. Dit zijn belangrijke onderdelen in het jaar die mensen samenbrengen, van jong tot oud, ieder met zijn eigen achtergrond, om samen cultuur te beleven.

*Concreet: de provincie blijft dit ondersteunen door regelgeving en vergunningen op activiteiten toe te snijden en onnodige administratieve ballast weg te halen.*

Ook Kunst heeft een belangrijke rol in onze Provincie, het vernieuwt en verandert en draagt bij aan onze identiteit. De Brabantse musea leveren een belangrijke bijdrage aan ons kunst en cultuurklimaat, het Noord Brabants Museum, het van Abbemuseum, en het Textielmuseum zijn hier een goed voorbeeld van. Brabant heeft daarnaast ook geweldige beroepsopleidingen zoals de Design Academy Eindhoven, Fontys Hogescholen met conservatorium, circus, popacademie en dans. Avans St Joost met beeldcultuur en NHTV Leisure en Game academy. Daarnaast zijn we trots op onze culturele activiteiten en topartiesten. Dit laten we als Brabant ook zien door bekende Brabanders te binden aan de marketing van onze provincie. Ook vernieuwende en ontwikkelende cultuur verdient absoluut aandacht. Initiatieven als 'Incubate' worden door het CDA nadrukkelijk ondersteund.

*Concreet: vanuit het fonds 'Brabant C' wordt het Jeroen Bosch 500 jaar in 's-Hertogenbosch en het Vincent van Goghjaar ondersteund. Ook in de toekomst zullen we dergelijke unieke projecten ondersteunen die een bewezen bijdrage leveren aan de culturele en economische uitstraling van Brabant.*

Kortom, cultuur laat onze Brabantse identiteit opbloeien en doet ons beseffen waar we vandaan komen en wie we zijn. Het versterkt de wortels van vele Brabanders en geeft hen vleugels om de rest van de wereld in te vliegen. Het CDA wil deze unieke Brabantse wortels blijven voeden en verzorgen. Daarnaast zorgen deze culturele evenementen voor een enorme economische impuls. Het CDA gelooft daarom in een gezonde en inspirerende Brabantse cultuursector. Deze sector moet echter niet geheel afhankelijk zijn van overheidssubsidies.

CONCEPT Verkiezingsprogramma CDA Brabant 2023-2026

## Hoofdstuk 2: 'Onze economie en infrastructuur'

### **Algemeen**

Het CDA maakt zich sterk voor een provincie waarin het voor de huidige en komende generaties goed wonen, werken en recreëren is. Om dat mogelijk te maken is een krachtig bedrijfsleven nodig dat de internationale concurrentie aankan. De bal ligt hiervoor primair bij het bedrijfsleven. Het CDA ziet voor de provincie (en de BOM!) samen met gemeenten een belangrijke faciliterende rol. Daarnaast moeten we beseffen dat Brabant geen eiland is maar in nauwe wisselwerking met de omliggende regio's in Nederland en het buitenland zal moeten acteren. De provincie zal in de visie van het CDA in die samenwerking een verbindende en enthousiasmerende rol vervullen en meewerken aan het nationaal en internationaal op de kaart zetten van dit netwerk. Het CDA legt de lat daarmee hoog om doel 2 te verwezenlijken.

### **Regeldruk en belemmeringen wegnemen**

De laatste tijd zien we steeds meer mooie economische initiatieven ontstaan in onze provincie. Energie- en zorgcoöperaties zijn hier een voorbeeld van. Te vaak sterven dergelijke initiatieven echter een stille dood door regeldruk en onwillige overheden. Ook bedrijven worden te vaak door regelgeving (bouwvergunningen, voorschriften) belemmerd. Belemmerende regelgeving dient daarom te worden geschrapt. Deregulering vereist dat de overheid de kunst van het loslaten leert en meer vertrouwen in mensen en organisaties heeft. Het CDA wil daarom onderstaande concrete regelgeving schrappen of versimpelen.

*Concreet: kleine woonzorginitiatieven worden niet meer op éénzelfde wijze aangemerkt als zorgvoorziening zoals verzorgingshuizen. Zo hoeft niet meer aan dezelfde regelgeving te worden voldaan.*

*Concreet: documenten voor aanbestedingen en subsidieverlening worden tot het absoluut minimum beperkt. Op die manier wordt de administratieve rompslomp voor ondernemers verlaagd.*

*Concreet: bij het verlenen van vergunningen worden altijd doorlooptijden gecommuniceerd, bovendien wordt ieder vergunningsproces tegen het licht gehouden en waar mogelijk met minstens 20% versneld.*

### **Meer Werk**

Werk is voor het CDA bij uitstek het middel om een samenleving te creëren waarin iedereen meedoet. Het uitgangspunt voor het CDA is en blijft daarom dat iedereen die kan werken, moet werken of druk bezig is met het vinden van werk. Maar dan moet dit wel mogelijk zijn! De crisis en haar ingrijpende gevolgen maken dit momenteel zeer lastig. In de visie van het CDA is werkloosheid een probleem van de hele samenleving. Dit probleem kan de provincie niet alleen oplossen. Maar de provincie kan wel degelijk invloed hebben op het bestrijden van werkloosheid en het creëren van werk door: (i) het goede voorbeeld te geven, (ii) partijen te verbinden, (iii) initiëren van startersbeurzen en (iv) (internationale) bedrijven naar Brabant te halen.

*Concreet: de provincie creëert en mede gefinancierd met het Brabants bedrijfsleven 1500 Brabantse startersbeurzen in de komende periode.*

*Concreet: de provincie creëert zelf 100 stageplekken per jaar voor studenten van Brabantse onderwijsinstellingen.*

### **Onderwijs**

Samenwerking in de 'gouden driehoek' (provincie, bedrijfsleven en onderwijs) wil het CDA in Brabant verder stimuleren. Door kennisoverdracht en samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven kunnen nieuwe kansen gecreëerd worden voor de Brabantse economie. Doel is de arbeidsmarkt in de provincie verder te versterken.

Hoewel we aan de éne kant werkloosheid hebben, komen we binnen de technische beroepen mensen te kort. Juist in Brabant liggen er op technisch vlak mogelijkheden voor jongeren. Het CDA wil dat er betere

afstemming komt met onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven om meer jongeren te interesseren voor techniek. Het CDA is van mening dat de provincie hierin een coördinerende rol moet pakken. *Concreet: Het CDA ondersteunt vanuit haar maatschappijvisie de maatschappelijke stage voor middelbare scholieren in Brabant. Door op jonge leeftijd actief in de maatschappij bezig te zijn bouwt men aan respect en begrip voor zijn medemens. De provincie ondersteunt het initiatief van de maatschappelijke stage door zelf jongeren binnen de provincie een stage aan te bieden.*

### **Internationalisering**

Het Brabant van de toekomst vraagt om een expliciete internationaliseringsstrategie. Brabant heeft een unieke geografische ligging (midden tussen Randstad-Ruhrgebied-Antwerpen en Brussel) met prima faciliteiten, een mooie natuur, ruimte en bovenal slimme innovatieve mensen en bedrijven met ambities. Het CDA wil dat deze positie beter wordt benut en gepromoot zodat meer (internationale) bedrijven zich willen vestigen in Brabant. Om dit voor buitenlandse bedrijven en ook expats aantrekkelijk te maken zijn internationale scholen essentieel. Onze Brabantse leerlingen profiteren hier ook van. Daarnaast moet de provincie de komende periode sterk inzetten op ondersteuning van internationalisering van ons eigen Brabantse MKB. Het Brabants bestuur, provincie, steden en gemeenten moeten hier samen sterker en eenduidiger in optreden.

*Concreet: er wordt een provinciaal 'acquisitieteam' opgericht waarbij ook de bekende, grote Brabantse ondernemers een prominente rol moeten krijgen. De CvdK zou hier een verbindende rol in moeten hebben.*

*Concreet: in samenwerking met de BOM wordt de taskforce 'Brabant International' opgericht. Deze taskforce heeft als doelstelling ons Brabantse MKB verder te internationaliseren.*

### **Financiering MKB**

Financiering voor het MKB is en blijft een ernstig probleem. Het CDA pleit er voor dat de BOM ook zijn fondsen zal inzetten als hefboom naar venture capital voor startende en MKB bedrijven. De BOM acteert daarbij als opstart / hefboom naar andere partijen zoals banken en private investeerders. Ook lokale crowdfunding initiatieven en kredietunies zijn kansrijke nieuwe financieringsvormen. Hierbij heeft de provincie een verbindende en regisserende rol, de daadwerkelijke uitvoering zou vanuit private hoek met eventuele begeleiding van de BOM moeten komen.

### **Innovatie**

De veerkracht en het lerend vermogen van onze economie zijn voor het CDA essentieel. Innovatie vraagt om het actief faciliteren van een ecologie van innovatie. Het CDA vindt dat Brabant moet horen tot de Top 5 van de meest innovatieve regio's van Europa. Duidelijke keuzes maken, zijn hierbij essentieel. Het CDA kiest voor vijf economische clusters met regionale zwaartepunten:

1. Zuidoost Brabant: High-tech systems, Automotive en Materialen
2. Noordoost Brabant: Life Sciences / Health en Agrifood
3. Midden Brabant: Logistiek en Leisure
4. West Brabant: Maintenance en biobased economy
5. Brabant breed: Energie en Agro

De keuze voor deze zwaartepunten vormen een uitgangspunt voor de samenwerking van partijen in de betreffende regio's. Die keuze werkt bijvoorbeeld door in het beleid met betrekking tot bedrijventerreinen en het ruimtelijk beleid van de provincie.

### **Automotive sector & duurzaam rijden**

Brabant beschikt over een sterke automotive sector. Internationaal komen er initiatieven van de grond rond het onderwerp duurzaam rijden. Brabant is in de positie om op dit gebied internationaal toonaangevend te zijn. Dat vergt nauwe samenwerking tussen de regio's en de verschillende stakeholders. Ook steun van de nationale en Europese overheid is nodig. Het CDA pleit ervoor dat de provincie deze ontwikkeling samen met de BOM en Brainport krachtig steunt zodat Brabant ook op dit gebied tot de wereldtop hoort.



## **Toerisme**

Een gezonde Brabantse economie vraagt ook om een krachtige toeristische, recreatieve sector. In deze sector zijn in Brabant ruim 1200 bedrijven actief, deze bedrijven bieden werkgelegenheid op allerlei niveau's en zijn aan de regio gebonden. De sector is door de provincie dan ook terecht aangemerkt als speerpuntsector. Het programma 'Visit Brabant' heeft als doel Brabant als toeristisch recreatieve bestemming stevig op de kaart te zetten. Dit kan door productontwikkeling en door het verhogen van de wervingskracht op de nationale en internationale markt. Dit alles heeft het doel de werkgelegenheid in deze sector in Brabant van 100.000 naar 130.000 banen te laten stijgen. Het CDA ondersteunt Visit Brabant. De structurele steun van de provincie aan Visit Brabant moet wel een veelvoud aan private investeringen opleveren. Het CDA wil jaarlijks een transparante rapportage aan de Staten inzake deze ondersteuning.

## **Bedrijventerreinen en havengebied(en)**

Economische ontwikkelingen en veranderingen gaan snel. Sneller dan bedrijventerreinen zich kunnen aanpassen. Bij het ontwikkelen van deze terreinen wil het CDA dat expliciet rekening wordt gehouden met de economische profielen van de regio's. Met betrekking tot het bedrijventerrein / havenschap Moerdijk blijft het CDA voor een verantwoorde uitgroei van de mogelijkheden op basis van een eigen trotse strategie. Hier moet sterker worden ingezet op samenwerking met Antwerpen en andere Vlaamse Havens. Regelgeving die dit grensoverschrijdend handelen hindert moet actief bestreden worden.

*Concreet: het vernieuwen en herstructureren van bedrijventerreinen moet prioriteit hebben boven de aanleg van nieuwe terreinen. Dit neemt de provincie direct mee in haar beleid.*

## **Detailhandel en Kantoren**

Door tal van ontwikkelingen die deels incidenteel (koopkracht) en deels structureel zijn (aankopen via internet), heeft een groot deel van de detailhandel het moeilijk. Dit uit zich o.a. in leegstand van winkels en kantoorpanden. Deze ontwikkelingen vereisen van overheden een prudente opstelling waar het gaat om het toestaan van nieuwe initiatieven op suboptimale plaatsen die het 'leegstand probleem' verergeren (motie meters voor meters). Het CDA is in dit verband tegen de aanleg van de zogenoemde winkels in de wei. Grootschalige initiatieven moeten hun plek krijgen in bestaand stedelijk gebied. Er is in heel Nederland en ook in Brabant een groot overschot aan kantoorruimte. Daar waar mogelijk werkt de provincie mee aan herbesteding.

*Concreet: de provincie gaat zich steviger bemoeien met de leegstandsproblematiek in de provincie door kritisch te zijn op locaties van nieuwbouwprojecten, indien nodig wordt de verordening ruimte daarop aangepast.*

## **Onze mobiliteit**

Regionale mobiliteit en het zorgen voor bereikbaarheid zijn kerntaken van de provincie. Volgens de principes, bouwen-beheren-benutten-beïnvloeden, heeft de provincie een taak. Voorbeelden:

- regionale verbindingswegen (ver)bouwen voor goede doorstroming, veiligheid en leefbaarheid.
- plegen van goed onderhoud aan het provinciale wegennet
- (laten) ontwikkelen van technieken en systemen om de bestaande wegen beter te benutten
- het reisgedrag beïnvloeden door het stimuleren van OV, fiets en het spitsmijden.

## **Onze Infrastructuur**

Infrastructuur in de meest brede betekenis is essentieel voor de economische structuur en daarmee voor de werkgelegenheid in Brabant. De ligging van Brabant tussen 3 metropolen in wording (Randstad, Ruhrgebied, Brussel/Antwerpen/Gent) biedt daarbij zowel kansen als bedreigingen. Kansen omdat een goede infrastructuur voorzieningen en diensten bereikbaar maakt en economische activiteiten in Brabant stimuleert. Bedreigingen omdat veel transport tussen deze regio's en met de rest van Europa via onze provincie gaat: zware belasting van noord/zuid en oost/westverbindingen. Op infrastructuur gebied staat veiligheid voor het CDA altijd op nummer één. Lering moet getrokken worden uit onderzoeken (ANWB) om dit te verbeteren. Verder wil het CDA de volgende zaken bereiken:

*Concreet: capaciteitsverhoging van de A58 en A67 door technische maatregelen en verbreding.  
Concreet: inzetten op verbetering en verhoging van de capaciteit van de N65 's-Hertogenbosch-Tilburg.*

*Concreet: de aanleg van de Ruit blijft aan de orde als de maatschappelijke kosten baten analyse positief is en er geen alternatieven zijn. Uiteraard dient in een adequate landschappelijke inpassing voorzien te worden.*

*Concreet: het CDA ondersteunt een verantwoorde groei van Eindhoven Airport en ziet het als een belangrijke mainport in onze provincie. Het Alders Advies is hierbij leidend.*

### **Ons openbaar vervoer**

In Brabant beschikken we over een uitstekend netwerk van stads- en streekbussen, aangevuld met buurtbussen en de regiotaxi. Het aantal reizigers groeit gestaag. Dat moet voor het CDA zo blijven en waar het kan moet steeds worden ingezet op nieuwe ontwikkelingen zoals betere reizigersinformatie, meer haltevoorzieningen en schonere bussen. Het Reizigersoverleg Brabant en de gemeenten zijn daarbij belangrijke partners voor de provincie.

*Concreet: het spoorgoederenvervoer door West-Brabant moet op de agenda van het Rijk geplaatst blijven worden (aanleg verbindingsspoor Vlissingen-Antwerpen en goederenspoor Rotterdam-België).*

*Concreet: een sterk pleidooi houden voor verdubbeling van de capaciteit van de Buisleidingenstraat (ondergronds transport Antwerpen – Rotterdam) om vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor en het water weg te halen.*

*Concreet: het nachtnet van de NS (verbinding Brabant met Amsterdam) blijft bestaan en wordt verlengd.*

### **Fietspaden**

Brabant leent zich om te fietsen. Toerfietsen als recreatie is een genot voor Brabanders en voor toeristen in onze provincie. Woonwerkverkeer op (elektrische) fietsen wordt toenemend beter mogelijk. Het CDA wil dat hier een nieuwe impuls aan wordt gegeven door uitbreiding van het fietspadennetwerk (snelfietspaden). Platteland en dorp, en stad zullen over enkele decennia vloeiend in elkaar overgaan waarbij milieuvriendelijk transport gefaciliteerd wordt door gewone en door ruime fietspaden voor elektrische fietsen over langere afstanden.

*Concreet: het CDA wil uitbreiding van het aantal (snel)fietspaden in de komende periode.*

CONCEPT Verkiezingsprogramma CDA Brabant 2020-15

### *Hoofdstuk 3: 'Onze veiligheid en leefbaarheid'*

#### **Onze Veiligheid**

Het uiteindelijke doel op veiligheidsgebied moet zijn dat de Brabander het gevoel heeft in een veilige en prettige provincie / gemeente te wonen. Dit heeft voor het CDA ook te maken met 'sociale veiligheid', voelen mensen zich veilig en prettig in hun leefomgeving? Hangjongeren, burenruzies, alcohol- en drugsproblematiek kunnen het veiligheidsgevoel van mensen aantasten. Dergelijke problematieken rondom 'sociale veiligheid' dienen stevig aangepakt te worden. Daarnaast hebben we te maken met criminaliteit. Een effectieve bestrijding van ondermijnende criminaliteit vraagt om een dubbelstrategie, een strategie waarin strafrechtelijke en bestuurlijke bevoegdheden elkaar aanvullen: de '1 overheid gedachte'. Het CDA wil dat de provincie een ondersteunende rol vervult in het verbinden van gemeenten bij de aanpak van gemeentegrensoverstijgende activiteiten zoals de georganiseerde criminaliteit, afvaldumping van synthetische drugs en cybercrime. Daarnaast heeft de provincie zelf 2 verantwoordelijkheden: (i) alle mogelijke bestuurlijke instrumenten inzetten (bijvoorbeeld de wet BIBOB) en (ii) gemeentes bij de aanpak van criminaliteit ondersteunen waar nodig. Voor nieuwe problematieken, zoals de kwetsbaarheden van de digitale ontwikkeling, moeten Brabanders bewuster worden gemaakt. Het CDA wil dat de provincie in samenwerking met het Rijk en de Brabantse gemeenten hier een programma voor opzet.

*Concreet: de provincie gaat zich steviger bemoeien met grensoverstijgende problemen als afvaldumping in onze natuur. Daders worden steviger aangepakt. Boetes van de omgevingsdiensten moeten worden verhoogd (verdubbeld). Concrete voorbeelden waarop dit zou moeten gebeuren zijn afvaldumping, bodemverontreiniging en het ongeoorloofd lozen van afvalwater.*

#### **Onze Ruimte**

In onze provincie wonen 2,5 miljoen mensen op een oppervlakte van bijna 5000 km<sup>2</sup>. Tesamen met een intensief gebruik van de ruimte door landbouw en de aanwezigheid van kwetsbare natuur vereist dit gebruik van de ruimte een zorgvuldige inrichting op alle niveaus. De provincie doet dit op regionaal en bovenregionaal niveau. De volgende basisprincipes zijn daarbij leidend:

- Hergebruik van bebouwde ruimte gaat voor gebruik van onbebouwde ruimte, landbouwareaal.
- Nieuwe wegen, spoorverbindingen door natuur- en landbouwgebied vinden alleen plaats wanneer verhoging van de capaciteit en verbreding geen oplossing bieden.
- Bestaande capaciteit in bestemmingsplannen komt voor nieuw aan te maken capaciteit.

#### **Onze leefomgeving**

Het CDA ziet Brabant als één groene regio: steden en dorpen dooraderd met robuuste groene gebieden. In deze visie worden stad en platteland nadrukkelijk met elkaar verbonden omdat ze elkaar hard nodig hebben. Stad en platteland moeten daarom vanuit één samenhangende visie worden ontwikkeld. Om dit goed te kunnen doen is een goede inschatting van de toekomstige bevolkingsaantallen in de regio's nodig.

*Concreet: de provincie doet een onderzoek naar de ontwikkeling van de demografische ontwikkelingen in de verschillende regio's.*

De integrale dorps- en ontwikkelingsplannen (IDOP's) die door de Provincie Noord-Brabant zijn geïnitieerd hebben bijgedragen aan de bewustwording van de bevolking om te werken aan de leefbaarheid van hun gemeenschap. Ze kunnen met recht een succes genoemd worden. Het CDA wil voortborduren op die energie. De provincie zou de succesverhalen moeten verzamelen en de kennis / best practices delen in onze provincie (voorbeelden Herpen, Boxmeer enz.) Op de succesvolle varianten die in wijken in de stad hebben plaatsgevonden wordt tevens krachtig voortgebouwd. Daarnaast zien we momenteel in de hele Provincie coöperaties ontstaan. Inwoners nemen zelf initiatief om de leefbaarheid in hun dorp of wijk, de zorg of duurzame energie ter hand te nemen. Het CDA wil de ingezette koers vasthouden en alle hinderende regelgeving wegnemen en het enthousiasme vasthouden. Ideeën ophalen en verzamelen en de zin om mee te doen stimuleren zodat er een "doe -mee- cratie" ontstaat. Een "collaborate economy".

## **Onze Steden**

Het CDA ziet de Brabantstad gemeenten (Eindhoven, Den Bosch, Breda, Tilburg, Helmond) als belangrijke innovatieve trekkers en werkgelegenheidsverschaffers. Daarnaast herbergen deze steden belangrijke regionale functies voor het omliggende buitengebied. Het CDA steunt het concept Brabantstad, bestuur op grotere schaal moet echter niet leiden tot verdere afstand van de burger. Het CDA ziet in onze Brabantse steden segregatie als voornamelijk sociaal probleem. Naast het generieke beleid zoals goed onderwijs, voldoende werk, en goede huisvesting is er meer nodig. Dit vereist maatwerk per stad / wijk. Het CDA wil dat de provincie met de gemeenten in overleg treedt wat de bijdrage van de provincie kan zijn.

## **Onze dorpen**

Ondanks de krachtige onderlinge maatschappelijke verbondenheid en de ruimte die onze dorpen aan haar inwoners te bieden heeft, is de trend van de 'trek naar de stad' een belangrijke uitdaging voor veel dorpen in Brabant. Het wegtrekken van inwoners naar de stad en de vergrijzing leiden in de dorpen tot krimp. Hierdoor kan ook het voorzieningenniveau onder druk komen te staan. Voorbeelden hiervan zijn minder scholen, minder geld voor welzijnsvoorzieningen en de ontwikkeling van bedrijvigheid. De neiging bestaat om vooral 'vast te willen houden aan het bestaand'. De vraag is of dat realistisch is. Beweging naar de stad is een mondiaal fenomeen en zal het landschap en dorpen veranderen. Kansen zijn er nu om de culturele en sociale identiteit van dorpen verder te versterken. Minder scholen dus wellicht andere functies van gebouwen en meer deelfuncties en gecombineerde taken. Wijkgebouwen combineren met schoolgebouwen. Ouderenzorg met crèches combineren. Sociale functies in gebouwen combineren met culturele functies (zie gemeentehuis Oss). Meer regionale verbanden en dorpen zullen taken onderling verdelen. Het CDA is van mening dat de provincie hier een actieve en faciliterende rol in moet spelen. Het CDA beseft dat de keus waar mensen zich willen vestigen er één is die in de privé sfeer ligt en wil dit niet vanuit de overheid beïnvloeden. Wat het CDA echter wel wil, is voorkomen dat mensen wegtrekken uit onze dorpen omdat er te weinig is geïnvesteerd in de algemene voorzieningen. Het OV en de ruimtelijke ordening hebben een directe invloed op de leefbaarheid in dorpen en daarom kan de Provincie invloed uitoefenen op het sociale domein.

*Concreet: de buurtbus blijft bestaan. Goede bereikbaarheid van onze dorpen met OV is essentieel.*

*Concreet: het CDA wil dat de provincie in overleg met de banken gaat om in ieder dorp i.i.g één pinautomaat te behouden / plaatsen.*

*Concreet: 95% dekking van Breedband internet in Brabant voor 2019. 'Digitale bereikbaarheid' voor het buitengebied is van groot belang. Te veel burgers en boerenbedrijven op het platteland zijn momenteel niet 'connected' met de buitenwereld omdat slechts 1 op de 4 bedrijven aangesloten is op het breedbandnet.<sup>1</sup>*

<sup>1</sup> Een snelle rekensom leert dat aansluitingen vanuit het 'Breedbandfonds' niet toereikend zijn. Daarmee wordt slechts circa 70% geholpen. Om een

*Concreet: Ongeveer 1 procent van het Nederlandse grondgebied heeft geen mobiele dekking. Zelfs het alarmnummer 112 is niet altijd bereikbaar. Ook in Brabant komen dergelijke gebieden voor. De provincie gaat met de mobiele telefoonaanbieders in gesprek met het doel de bereikbaarheid te verbeteren.*

## **Wonen**

Een gedifferentieerd woningaanbod in een aantrekkelijke woonomgeving zijn sleutelementen om goed te kunnen wonen in Brabant. Het CDA vindt dat de provincie een belangrijke rol speelt in het behoud en verder versterken van de kwaliteit van het wonen in onze provincie. De provincie heeft een actieve regisserende rol om in regio's met krimp van de bevolking de consequenties ervan voor de woningmarkt beheersbaar te maken. Daarnaast stimuleert de provincie starters op de woningmarkt. Het CDA wil dat de tussentijdse resultaten van deze regeling worden geëvalueerd. Ook draagt de provincie bij aan het verduurzamen van woningen door een bijdrageregeling voor energiebesparing. Deze regeling bevindt zich reeds in het 2<sup>e</sup> investeringsprogramma Energie.

#### Hoofdstuk 4: 'Onze gezondheid, zorg en sport'

##### **Algemeen**

Bij fijn leven in Brabant spelen zorg, gezondheid en sport een grote rol. Dat doen we samen, want de gezondheid van ons allemaal is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

##### **Eenzaamheid en Mantelzorg**

Ruim 1 op de 10 Brabanders is eenzaam of heeft te weinig sociale contacten. Het CDA is van mening dat eenzaamheid één van de grootste problemen is in onze maatschappij, zeker in een transitiefase waarin de zorg nu verkeerd. Het tegengaan van eenzaamheid is een flinke opgave waar de Provincie op wil inzetten door best practices van de verschillende gemeenten te delen en het thema meer actief op de agenda in Den Haag te zetten.

Er zijn ook veel mantelzorgers in Brabant van alle leeftijden. Gezien de vergrijzing zal Brabant steeds meer mantelzorgers krijgen. Mantelzorgers verdienen ondersteuning. Het CDA ziet voor de Provincie een rol in ondersteuning van Mantelzorgers door respijtzorg. Respijtzorg is zorg aan een zorgbehoevende, met als doel om diens mantelzorger(s) vrijaf te geven. Het zijn personen die, beroepsmatig of vrijwillig, voor een tijdje de mantelzorg overnemen. Het CDA zal voorstellen indienen om de respijtzorg in de komende jaren zodanig te innoveren dat de ondersteuning voor de mantelzorgers geoptimaliseerd wordt.

##### **Jeugdzorg**

Door de zogenaamde decentralisaties zijn gemeenten en niet langer de provincie verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Het is echter onverantwoord verantwoordelijkheden over te dragen zonder een gedegen en fatsoenlijke overdracht. De provincie heeft jarenlange expertise opgebouwd, daar waar het gaat om inkoop en kwaliteitszorg en heeft een goede relatie opgebouwd met zorginstellingen.

*Concreet: de provincie leent (tijdelijke) medewerkers uit om kennis over te dragen en springt in/ draagt oplossingen aan bij probleemgevallen. Geen Brabants kind mag tussen wal en schip vallen.*

##### **Zorgcoöperaties en initiatieven**

Mensen zijn primair verantwoordelijk voor hun eigen gezondheid. Daar zijn ook goede voorbeelden van zoals het defibrillatorproject in Zundert. In Hoogeloon, Laarbeek, Elsendorp, Helenaveen, Heusden-Asten en Mariahout zijn zorgcoöperaties actief, waarin mensen samen hun zorg organiseren. Het CDA heeft veel vertrouwen in deze ontwikkelingen. Wij vinden het onze taak om ervoor te zorgen dat Brabanders die hun verantwoordelijkheid nemen, geen last hebben van allerlei regels. Daarom worden regels versimpeld of geschrapt (zie paragraaf ontregelen).

*Concreet: in de komende periode willen wij een project opstarten om samen met vrijwilligers en sponsors 1000 defibrillatoren (AED-apparaten) in Brabant te plaatsen.*

##### **Zorgeconomie en innovatie**

'Slimme zorg' staat al jarenlang op de agenda van de provincie. Het CDA ziet in dit concept een uitgelezen kans om mensen zelf de regie in handen te geven van hun zorgbehoefte en om de kwaliteit van de zorgverlening te verbeteren. Zo zagen we in de afgelopen decennia de opkomst van (continu)monitoring via internet van zorgbehoevenden en lijkt zelfdiagnose middels bijvoorbeeld apps de komende jaren een grote vlucht te nemen. Dergelijke innovaties zetten mensen zelf in het centrum van het zorgproces, iets wat het CDA van harte toejuicht.

Daarnaast is de Provincie lid van de coöperatie Slimmer Leven en lopen er diverse programma's onder de titel Digitale Agenda 2020 met als doel opschaling en verbreding van nieuwe vormen van dienstverlening. Één van de uitvoerende organisaties is Slimmer Leven in Eindhoven. In West Brabant loopt Zorg-stad Roosendaal dat zich richt op toegankelijkheid en gemak voor mensen. Een aantal Kempen gemeenten is bezig met Dementievriendelijkheid. Het CDA wil dit met kracht voortzetten.

### **Sport & Gewicht**

We zijn in Brabant trots op onze sporters. Van de F-jes bij de voetbalclub tot onze Olympische toppers. Sporten doe je samen, clubs bestaan uit vrijwilligers, maar het zorgt ook voor grote prestaties die Brabant op de kaart zetten. Het CDA blijft bijzondere sportevenementen in onze provincie ondersteunen. Met trots hebben wij de afgelopen jaren geïnvesteerd in hockey, voetbal, zwemmen en de hippische sport. Nu is het zaak om het gebruik verder te optimaliseren. Het CDA hecht verder aan het stimuleren van sport door gehandycapten.

Steeds meer Brabanders hebben geen gezond gewicht. Dit komt vaak door ongezonde leefgewoonten. Het stimuleren van sporten en bewegen is voor het CDA van groot belang. Dit doen we door ondersteuning van breedtesport, bijvoorbeeld door het jeugdportsfonds en door topsport. Maar ook door in te zetten op een veilig fietsnetwerk in onze Provincie. Het tegengaan van obesitas stimuleren wij vanuit het programma zorg economie door aan gezonde voeding te werken. Onze agrarische sector levert hier een belangrijke bijdrage aan. We willen als Provincie een JOGG-provincie (Jongeren op Gezond Gewicht) worden. Hierbij wordt samen met de GGD, de ZLTO en Brabant Water ingezet op meer beweging en gezonde voeding.

*Concreet: de provincie zet zich actief in om grote sportevenementen naar Brabant te halen, bijvoorbeeld een championstrophy hockey of jeugd WK/EK voetbal in Den Bosch – Tilburg – Eindhoven – Breda.*

### **Schone omgeving**

Onze leefomgeving moet bijdragen aan ons welbevinden. Op sommige plekken in ons land (ook in Brabant) wonen mensen dicht in de buurt bij hoogspanningsleidingen. De minister van Economische zaken heeft aangeboden deze hoogspanningsleidingen ondergronds te brengen wanneer gemeenten de helft van de investering voor hun rekening nemen.

Ook spoorlawaaï en overwegveiligheid zijn een probleem in Brabant. De Betuwespoorlijn zal voor een periode minder capaciteit hebben omdat er aan gewerkt gaat worden (start 2016). Het vervoer op andere spoorlijnen in Brabant zal hierdoor toenemen en hiermee ook de geluidsoverlast. Het CDA wil niet dat Prorail, zoals nu afgesproken, pas in 2020 begint met maatregelen om dit te verminderen. Het CDA wil dat Prorail voor 2016 met maatregelen start! Ten aanzien van de overwegveiligheid moeten de gevaarlijke situaties in kaart worden gebracht en opgelost. Verder blijft het CDA pleiten voor het minimaliseren van het vervoer van gevaarlijke stoffen zowel over spoor als over land.

*Concreet: de Provincie ondersteunt de betreffende gemeenten financieel bij de investering om hoogspanningsleidingen ondergronds te krijgen.*

### **Schone Lucht en schoon water**

Onze gezondheid en de kwaliteit van de natuur om ons heen wordt voor een belangrijk deel bepaald door de kwaliteit van lucht, water en bodem. De vastgelegde doelstellingen en normen worden gerespecteerd. Evaluaties op ambities, haalbaarheid en in te zetten instrumenten zullen periodiek nodig zijn.

*Concreet: voortbouwend op een motie van o.a. het CDA in 2012 moet de provincie met gemeenten en Brabant Water in gesprek gaan zodat er in elke Brabantse gemeente een openbaar watertappunt komt.*

## Hoofdstuk 5: 'Ons Bestuur'

### **Right to Challenge**

Respectvol, duurzaam en degelijk, dat zijn de kernbegrippen voor goed bestuur bij het CDA. Leiding geven /nemen, stimuleren, ondersteunen en loslaten. Deze opties heeft het provinciebestuur om tegemoet te komen aan haar uitgangspunt van gespreide verantwoordelijkheid. Wanneer mogelijk reguleren we niet maar laten we inwoners zelf dingen oplossen. Vanuit de grondhouding van het CDA dat de beste oplossingen vanuit mensen zelf komen, introduceert het CDA in Brabant daarom het 'right to challenge'. Het Right to Challenge moet burgers en buurtorganisaties het recht geven om publieke voorzieningen over te nemen van de provincie als ze aan kunnen tonen dat ze deze beter /goedkoper kunnen uitvoeren. Denk hierbij aan initiatieven op het terrein van openbaar vervoer en natuurbehoud. Het CDA zou dit Right to Challenge graag nader uitgewerkt willen zien op de verschillende onderdelen van het beleid van de provincie.

### **Crowdsourcing**

De provincie Noord-Brabant telt bijna 2,5 miljoen inwoners. Deze Brabanders beschikken ieder voor zich over specifieke kennis en kunde die van grote waarde is voor onze samenleving en economie. Het CDA pleit ervoor dat de provincie deze kwaliteiten ten volle benut. Daarom stelt het CDA voor om een Brabants crowdsourcingplatform op te richten waarop alle Brabanders mee kunnen denken en met elkaar kunnen discussiëren over de toekomst van onze provincie en praktische oplossingen kunnen aandragen. De moderne technologie maakt het mogelijk om deze kwaliteiten ook op overheidsniveau in te zetten voor een betere provincie.

### **Aanbesteden**

Het CDA bepleit innovatief en sociaal aanbesteden. De provincie besteedt zelf het nodige werk uit, maar is ook financieel betrokken bij grote investeringsprojecten in de infrastructuur (wegen en ICT). Dit betekent dat niet alleen de prijs norm is, maar het doel moet zijn een maximale kwaliteit voor een zo efficiënt mogelijke prijs te krijgen. Het CDA vindt het belangrijk dat in die aanpak social return wordt meegenomen. Dat betekent dat aanbestedingen zo worden ingericht dat ook sociale doelen worden gerealiseerd. Dat kan het product of de dienst betreffen maar ook de wijze van uitvoering, zoals kansen voor mensen met een beperking, voor minderheden of door de inzet van leerlingen. De aanbestedingen moeten ook zo worden opgezet dat niet op voorhand kleinere bedrijven buiten de boot vallen. Daarnaast geeft de Provincie het goede voorbeeld door zelf haar rekeningen op tijd te betalen.

*Concreet: de provincie probeert binnen de wettelijke kaders zoveel mogelijk Brabantse MKB bedrijven te steunen. Het benodigde papierwerk wordt tot het absolute minimum verlaagd.*

### **Gemeenten, schaalvergroting en herindelingen**

Het CDA ziet de gemeente als essentieel en eigenstandig bestuursorgaan en niet als een uitvoeringsorgaan van landelijk vastgesteld beleid. Dat vraagt om een structuur van democratische legitimatie en niet van onduidelijke en oncontroleerbare samenwerkingsverbanden. Dat vraagt ook om een zekere schaalgrootte, die niet bij voorbaat is vast te stellen, maar die organisch kan groeien. Door financiële, organisatorische en technische ontwikkelingen zal het schaalvergrotingsproces de komende periode doorgaan. Hierdoor kan de afstand van de burgers tot de besluitvorming toenemen. Het CDA wil in dit proces de afstand tot de burgers klein houden door gemeenschapszin te versterken (zie voortzetting beleid IDOP's).

Bestuurlijke en politieke schaalvergroting zijn voor het CDA een proces dat van onder af vorm moet krijgen, zonder druk vanuit de provincie of het Rijk. Gemeenten die echter initiatieven nemen voor samenvoeging, krijgen actieve steun vanuit de provincie. Wanneer gemeenten kiezen voor intensieve vormen van samenwerking met behoud van de eigen bestuurlijke verantwoordelijkheid, wordt dit ook door de provincie ondersteund. De ruimtelijke schaal en functionele taakverdeling van het openbaar bestuur dient binnen de grenzen van de provincie vorm te krijgen. Bij de functionele taakverdeling worden de waterschappen betrokken.

*Concreet: de provincie gaat met gemeenten overleggen hoe deelbudgetten voor wijken / kernen zo worden opgesteld dat mensen zelf meer eigenaarschap krijgen (bijvoorbeeld een wijkraad die het wijkbudget zelf in beheer krijgt). Op die manier krijgt eigen verantwoordelijkheid van bewoners gestalte en moet de gemeenschapszin versterkt worden.*

#### **Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD)**

Het CDA is van mening dat bureaucratie moet worden vermeden. In dat kader wil het CDA de RUD kritisch blijven volgen. Een systeembureaucratie en naïef beleid (bijvoorbeeld alleen aangekondigde controles) moeten worden vermeden. De nadruk moet liggen op slimme, overtuigende en vernieuwende overheden die efficiënt samenwerken. Slimme handhaving is het speerpunt.

#### **De Media**

Sterke lokale en regionale media en omroepen zijn in de ogen van het CDA essentieel en hun voortbestaan moet met kracht worden ondersteund. Gemeentes en provincies met veel verantwoordelijkheden vragen om een goede media als waakhond voor een volwassen democratie. Vernieuwing in het Brabantse medialandschap, zoals de samenwerking tussen kranten en Omroep Brabant (eventueel aangevuld met lokale omroepen), wordt ondersteund. Ook ondersteunen we dat de bestaande media op vernieuwende wijze een rol spelen in de nieuwe mediaorganisaties.

*Concreet: of er in toekomst weer over gediscussieerd gaat worden weet niemand, maar Omroep Brabant dient als regionale publieke functie geborgd te blijven.*

CONCEPT Verkiezingsprogramma CDA Brabant 2015



## Hoofdstuk 6: 'Onze Landbouw en Natuur'

### **Waardering en verbinding**

Brabant heeft haar welvaart voor een belangrijk deel opgebouwd via de landbouw. Onze agribusiness acteert op topniveau in de wereld! Iedere dag werken onze agrariërs en de verwerkende industrie aan eerlijk en gezond voedsel. In het belang van ons allemaal. Het CDA Brabant is trots op de agrarische sector. Sommige Brabanders zijn minder trots op de agrariërs in onze provincie. Onze landbouw levert namelijk op verschillende locaties ook een aantasting van de leefbaarheid in onze mooie provincie. Dat betreft de vraagstukken rondom volksgezondheid, maar ook de vraag of de schaal nog past bij de structuur van het buitengebied en of dit past bij de familiebedrijven?

Het CDA gelooft dat een nieuwe eeuw van landbouw is aangebroken, een eeuw waar verduurzaming, intensivering en ruimte voor ondernemerschap hand in hand moeten gaan. De vernieuwers in de sector, vaak familiebedrijven, hebben hierbij de toekomst en verdienen extra aandacht. Handhaving van bestaande afspraken / regels (zoals het verbond van Den Bosch) dienen nageleefd te worden. Er dient streng opgetreden te worden tegen degenen die hardnekkig blijven hangen in oude verdienmodellen. Handhaving is daarmee geen sluitpost maar een wezenlijk onderdeel om een eerlijk speelveld te maken. Op die manier moet er een juiste balans in het Brabantse buitengebied komen. Waar trots en waardering voor de mensen die werkzaam zijn in deze sectorgekoppeld is aan het aanpakken van situaties die de leefbaarheid aantasten. Het CDA wil dat binnen en met de sector de discussie over deze thema's gevoerd wordt.

### **Rentmeesterschap**

We zijn in Brabant met de agrarische sector terechtgekomen in een patstelling. Verbetering van een milieusituatie en dierenwelzijn nopen tot investeringen die bedrijfseconomisch niet haalbaar zijn zonder opschaling. Dit is een vicieuze cirkel die doorbroken moet worden. Dit kan door het gesprek met elkaar aan te gaan. De Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij, hoe imperfect op dit moment ook, is een tijdelijk instrument om nieuwe wegen te bewandelen.

Rentmeesterschap is in de ogen van het CDA ook vooruit kijken. Zorgen dat met name jonge agrarische ondernemers actief blijven in de sector, verbonden blijven met de directe omgeving en de kans krijgen ook Brabant (en de wereld) van eerlijk en gezond voedsel te voorzien. Het CDA Brabant gaat daarmee voor de Brabantse maat: gezinsbedrijven+.

Om voedsel te kunnen blijven produceren is het noodzakelijk om de gronden vruchtbaar te houden. Hier heeft het CDA Brabant zorgen over. Effectief gebruik van meststoffen, mestverwerking en het gebruik van structuurverbeteraars kunnen een wezenlijke bijdrage leveren het vruchtbaar houden van de grond.

*Concreet: Het CDA vindt dat er momenteel nog te weinig locaties zijn voor mestverwerking. De provincie moet samen met gemeenten locaties benoemen waar mestverwerking mogelijk is.*

### **Landbouw, gezondheid en milieu**

Voor het CDA is een absolute randvoorwaarde dat de landbouw bijdraagt aan een betere gezondheid en schoner milieu in Brabant. Brabant is reeds onderscheidend op de internationale markt door een hoge kwaliteit van de producten en de bijdrage aan gezonde voeding maar hier moet men aan blijven werken. Het CDA ziet echter ook een probleem m.b.t. het level playing field. Terwijl in onze provincie steeds hogere eisen worden gesteld aan het agrarische product en de wijze van produceren omdat onze provincie dichtbevolkt is, worden in andere landen minder strenge eisen gesteld (soms begrijpelijk; in de VS is nu eenmaal meer ruimte dan hier). Het CDA is van mening dat additionele en overbodige regelgeving op alle niveau's (provinciaal, landelijk en Europees) moet worden tegengegaan zodat een situatie ontstaat die zoveel als mogelijk op een level playing field lijkt. Hiertoe wordt in Den Haag en Brussel de lobby geïntensiveerd. Eerlijk voedsel moet een eerlijke prijs hebben zodat onze landbouw financieel gezond en concurrerend kan blijven.

### **Landbouw en economie**

De productie op het platteland heeft industriële vormen aangenomen en dat kan niet onvoorwaardelijk blijven doorgroeien. De sociale netwerken op het platteland vormen een goede basis voor kleinschalige en grotere innovaties (mest coöperaties), voor nieuwe besparings- en verdienmogelijkheden (zonne-energie coöperaties). Waar boeren innovatie en ondernemerschap combineren wordt geklaagd over de traagheid in het vergunningen-stelsel en de vele regels.

*Concreet: bouwblokwijzigingen onder 1,5 ha moeten door gemeenten kunnen worden afgehandeld i.p.v. de provincie. In overleg met gemeenten komt hier tevens een kortere behandelingsperiode voor.*

*Concreet: de extra administratieve eisen die worden gesteld in de*

*natuurbeschermingswetvergunningen door de provincie kunnen worden geschrapt.*

### **Landbouw, de stad en het platteland**

Het gemeenschappelijk programma van agrofood, high tech en de provincie heeft het doel dat Brabant uitgroeit tot dé toonaangevende wereldspeler op het gebied van efficiënte voedselvoorziening in een stedelijke omgeving. Daartoe moeten de Brabantse participatiefondsen en innovatiefondsen gericht ingezet worden en toegankelijk zijn voor agrarische en overige MKB bedrijven. Het Landbouw innovatiebureau (LIB), een samenwerkingsverband van provincie en ZLTO, biedt een werkwijze die ook bij de andere fondsen gehanteerd kan worden.

Om het Brabantse platteland leefbaar en kwalitatief sterk te houden is het belangrijk dat de mensen er willen blijven wonen en er economische dragers blijven. Het krimpende aantal agrarische bedrijven, mede het gevolg van schaalvergroting, betekent ook dat veel kleinere bedrijven leeg komen staan. Het streven moet zijn om deze overgang kwalitatief vorm te geven: vrijkomende agrarische gebouwen worden of verwijderd of krijgen een tweede leven door een nieuwe economische functie. De huidige provinciale Verordening Ruimte geeft daarvoor beleidsruimte.

### **Energie en Landbouw**

Schone vernieuwbare energie is en heeft de toekomst. Het gebruik van fossiele energie zal uiteindelijk verdwijnen. Het CDA wil dat de provincie concrete doelstellingen formuleert t.a.v. het aandeel duurzame energie in het totale energieverbruik in onze provincie per 2025. De provincie biedt een duurzaam en betrouwbaar kader waarin deze ontwikkelingen kunnen plaatsvinden.

Biogas in samenhang met mestverwerking kan een belangrijke bijdrage leveren aan deze verduurzaming. Ook bieden windmolens, en in het bijzonder zonne-energie, kansen voor Brabant. Samen met de waterschappen kan een stevige impuls gegeven worden aan energie uit afvalwater en het gebruik van waterkracht door gebruik te maken van de stroming van beken en rivieren.

De stad kan op energiegebied niet selfsupporting zijn. Dit biedt kansen voor de agrarische sector, die immers voor zijn agrarische productie traditioneel afnemer is van zonne-energie. Momenteel wekken agrarische ondernemers met hun zonnepanelen, windturbines en biovergisters al veel van onze duurzame energieproductie op. Het CDA pleit ervoor dat de provincie met steun van de sector, inzet van kennisinstellingen, de BOM en Europese gelden een programma ontwikkelt om deze bijdrage aan een duurzame economie te versterken.

Ten aanzien van schaliegas is het CDA helder, het CDA is tegen het winnen van schaliegas in Brabant zolang niet duidelijk is wat de effecten zijn op de gezondheid / leefbaarheid van mens, dier en milieu.

### **Onze Natuur**

Een mooi landschap en een mooie natuur zijn voor Brabanders vanzelfsprekend. Soms wordt vergeten dat deze niet vanzelf tot stand komen maar het resultaat zijn van bewaren, beheren en vernieuwen. Bewaren door kwetsbaar landschap en unieke natuur te beschermen, beheren door ons landschap aan te passen aan nieuwe wensen met behoud van de kernwaarden en te vernieuwen door ook nieuwe natuur te ontwikkelen die bestaande natuur versterkt. De ecologische hoofdstructuur wordt kwalitatief hoogwaardig ingevuld. Het Groenfonds speelt hierin een belangrijke rol.

*Concreet: de natuur wordt meer toegankelijk gemaakt voor recreanten door het aanleggen van extra fietspaden. Daarnaast krijgt particulier agrarisch natuurbeheer een plek in het beheer. Hierdoor wordt de Brabantse bevolking zelf meer eigenaar / verantwoordelijk voor onze natuur.*

CONCEPT Verkiezingsprogramma CDA Brabant PS2015

## **'Onze Financiën'**

### **Onze uitgangspunten**

Voor het CDA is deugdelijk financieel beleid altijd gestoeld geweest op twee kernwoorden: *Degelijk* financieel beleid houdt in dat begrotingen sluitend zijn en dat er dekking is voor ieder voorstel uit de Staten wat leidt tot uitgaven. We moeten zeker weten dat we kunnen betalen wat we willen en weten waarvan dit betaald wordt. Concreet betekent dit dat structurele uitgaven door structurele inkomsten worden bekostigd. Daarnaast worden nieuwe beleidskeuzes afgewogen tegen bestaand beleid (nieuw voor oud). Waar keuzes noodzakelijk zijn gaan investeringen voor de toekomst boven uitgaven met een consumptief karakter.

*Duurzaam* financieel beleid betekent voor het CDA dat we 'de (klein)kinderen van Brabant' een gezond huishoudboekje nalaten en er niet alle middelen / reserves doorgebrast hebben. Concreet betekent dit dat zowel de jaarlijkse begroting als de meerjarenbegroting sluitend moeten zijn. De begroting moet daarnaast toetsbaar zijn. Beleidsevaluatie gericht op effectiviteit en efficiency moet over alle beleid- en beheerssectoren systematisch worden uitgevoerd en zichtbaar gemaakt worden. De kredietcrisis en de daarop volgende schuldencrisis hebben ons geleerd dat onze economie / welvaart niet altijd meer vanzelfsprekend is. Het financiële bestel is vastgelopen en hoewel we vele innovatieve en duurzame ondernemers en initiatieven kennen in Brabant, is ook onze economie niet altijd meer van deze tijd. Het CDA heeft de vaste overtuiging dat we aan het begin staan van een noodzakelijke transitie. Een transitie waarbij onze totale samenleving opnieuw moet worden vormgegeven, zodat zij op een passende manier kan functioneren in de omstandigheden van de 21<sup>e</sup> eeuw. Een transitie die leidt naar nieuwe manieren van werken, naar nieuwe manieren van leven en naar nieuwe manieren van organiseren! Een dergelijke transitie gaat echter niet vanzelf. Het vergt moeite, inspanningen en financiële middelen. Ook van de provincie Noord Brabant! Om die reden moet het financieel beleid vanaf nu om een derde kernwoord draaien; *circulair*.

*Circulair* financieel beleid is beleid waarbij de provinciale middelen primair worden gereserveerd en geïnvesteerd t.b.v. bedrijven / initiatieven die een circulair businessmodel najagen en afscheid nemen van de oude lineaire manier. Het take, make en dump principe heeft voor het CDA geen toekomst. Bij een circulaire economie staan de begrippen Reduce, Re-use en Recycle centraal. Waardevernietiging wordt hiermee voorkomen. Een circulair business model moet altijd in dienst staan van de reële economie.

### **'Onze dekkingsvoorstellen'**

Het CDA doet in dit verkiezingsprogramma verschillende voorstellen die geld kosten. Hoewel voor sommige voorstellen niet altijd is in te schatten hoeveel ze exact kosten, is de basis dat hier voor 100% dekkingen tegenover staan (conform uitgangspunt degelijkheid). Hiertoe doet het CDA een aantal concrete dekkingsvoorstellen, welke wij graag door de provincie doorgerekend willen zien.

- Inkomsten: er moeten meer gelden uit Europa kunnen komen (subsidies, investeringen).
- In Den Haag wordt de discussie aangegaan over de uitkeringen uit het Provinciefonds (relatief laag voor Brabant).
- Boetes (bijv. afvaldumping) worden verhoogd en de controle op regels verminderd.
- Lastenstijgingen voor de burgers en bedrijven worden zoveel mogelijk tegengegaan. Dit betekent dat maximaal de inflatiecorrectie zal worden toegepast.
- Uitgaven: verbetering van de efficiency i.c.m. bezuinigingen van 1% per jaar op het eigen apparaat. Dit betekent 4% bezuinigen in 4 jaar tijd.
- Het aantal externe FTE's wordt in de komende 4 jaar met 10% afgebouwd. Dit is mogelijk doordat er minder regelgeving en controle op regelgeving komt.

### **'Ons vermogen, de Essentgelden'**

Over de besteding van onze Essentgelden is veel discussie. Het CDA heeft de volgende uitgangspunten:

- Bij extra inkomsten verkregen uit de verkoop van belangen (aandelen) dienen allereerst de in de begroting geraamde structurele inkomsten uit het dividend te worden gewaarborgd. Dit dient te gebeuren tegen éénzelfde risicoperspectief als waarop de voormalige dividenden werden ontvangen. Eventueel overblijvende middelen dienen revolverend te worden ingezet in investeringen die een bijdrage leveren aan de structurele verbetering van Brabant.
- Met 'gesubsidieerde' bedrijven / instellingen worden vooraf op basis van meetbare doelstellingen heldere budgetafspraken gemaakt over de uit te voeren taken.
- Revolverende investeringsfondsen die reeds voortgekomen zijn uit de verkoop van Essent houden in principe hun bestemming waar ze nog niet volledig benut worden. Elk fonds wordt bij het begin van deze periode echter tegen het licht gehouden en grondig geevalueerd. Dit dient voor 31-12-2015 te gebeuren zodat de nieuwe Staten de actuele status kent.
- T.a.v. eventueel nieuw te bepalen investeringen stelt het CDA voor dat de provincie in nauw overleg met haar stakeholders een set basisvoorwaarden definieert die zij hanteert bij haar beslissing om in activiteiten te participeren dan wel deze (mede) te financieren. Voor het CDA gaan hierbij in ieder geval twee nieuwe uitgangspunten een belangrijke rol spelen in het voort- opzetten van investeringsfondsen: (a) iedere provinciale euro moet extra privaat en publiek geld generen. De inzet van gelden van de provincie als hefboom, dat is het idee. (b) de eerder genoemde circulaire investeringen krijgen absolute voorrang.

CONCEPT Verkiezingsprogramma CDA Brabant 2015-2019

## **Slot & Dankwoord**

### *Brabanders doen niets alleen*

Hoewel het goed toeven is in ons Brabant kent onze provincie de nodige uitdagingen. In dit verkiezingsprogram staat centraal dat we met heldere taakverdelingen deze uitdagingen samen te lijf gaan. Samenwerken, samen leven! Dat is ons Brabant en daar is Brabant groot mee geworden! Ook het schrijven van een verkiezingsprogram is geen makkelijke uitdaging en vereist de nodige inzet en manuren. Toch hebben wij bij het schrijven van dit program nooit het gevoel gehad er alleen voor te staan. Dit program is breed tot stand gekomen door de vorming van drie werkgroepen die op de verschillende beleidsthema's input hebben geleverd na uitvoerig overleg met hun achterban. Deze achterban bestond uit verschillende Brabantse maatschappelijke organisaties, verenigingen, clubs en potentiële kiezers. Mensen die input hebben geleverd tijdens het proces zijn o.a.: 'Ankie Kannekens, Erik de Ridder, Erik Ronnes, Henk Oderkerk, Linda van Beek, Marianne van der Sloot, Pieter-Jan van der Zaag, Sophie Tinnemans, Wilma van der Rijt, Fons d'Haens, Eric Daandels, Piet Machielsen, Jack Biskop, Ad de Hoon, Jeroen Bruijns, Geert Janssen, Harrie Martens, Geert Janssen, Jan Wijnen, Johan van Gerwen, Franko van Lankvelt, Ad de Hoon, Erik van Lith, Kitty de Laat, Driek van de Vondervoort, Wilma de Koning, Don van Sambeek, Jochem Spoorendonk, Tet Reuver, Olav van der Loo, Paul Bastiaansen, Mia Sol, Miriam vd Brand, Peter Verkuijden, Liza Kozłowska, Ellen Kroese, Guus Broos, Egbert-Jan Sol, Theo Beckers, Jaap Wind, Hans Feil, Arno Bloem, Jean Pierre Adams, Jeroen Naaijken, Anne Zouridis, Peter Struijk, Marcel de Ryckere, Wil van der Kruis, René Peters, Linda Hofma, Olaf Thelissen en Ernst van Welij'. Ook de huidige CDA Statenfractie o.l.v. Conny Kerkhof en beide gedeputeerden Brigitte van Haafden en Ruud van Heugten waren als adviseurs nauw verbonden bij de totstandkoming van dit program.

Wij willen alle organisaties, verenigingen, clubs en personen die input hebben geleverd hartelijk danken. De bovengenoemde personen danken wij voor hun inzet, geïnvesteerde uren en de uitstekende inbreng. Zonder de inzet van jullie was onze klus een stuk zwaarder geworden.

### *Tot slot*

Wij geloven dat voor u een mooi program ligt met oplossingen voor onze uitdagingen van vandaag en morgen. **Betrokken, Baanbrekend, Brabants** zo beschrijven wij in drie woorden het voorliggende program. Wij hopen dat ook u zich in dit program kunt herkennen. Met veel enthousiasme hebben wij voorliggend verkiezingprogramma voor het CDA Brabant geschreven. Bij afronding beekroop ons een gevoel dat wij hopen met u te kunnen en mogen delen:

### **'Het CDA Brabant, je voelt je thuis!'**

Met vriendelijke groet,

Pieter van Geel en Stijn Steenbakkers